

LES 12

[terug](#)

De voornaamwoorden als achtervoegsels

De bezittelijke voornaamwoorden

Er is eerder gesproken over de voronaamwoorden, zoals die zelfstandig kunnen voorkomen. Naast dit gebruik bestaat in het hebreuws de mogelijkheid om verkorte vormen van de voornaamwoorden achter zelfstandige naamwoorden en werkwoorden te voegen. In het eerste geval duidt het persoonlijke voornaamwoord de bezitter aan van datgene dat genoemd is met het zelfstandige naamwoord, terwijl in het tweede geval het lijdend voorwerp van een werkwoord bedoeld wordt. We geven eerst de vormen zoals die voorkomen bij een onveranderlijk woord, omdat langere woorden vaak, wanneer een persoonlijk voornaamwoord wordt achtergevoegd, verandering ondergaan door de verschuiving van de klemtoon, die dan weer verkorting van klinkers met zich mee kan brengen. We komen daar later op terug. Als voorbeeld gebruiken we het woord סוס, "paard," zowel in het enkelvoud als het meervoud, mannelijk en vrouwelijk.

	paard סוס			
	mannelijk		vrouwelijk	
	enkelvoud	meervoud	enkelvoud	meervoud
	paard	paarden	merrie	merries
status absolutus	סוס	סוסים	סוּסָה	סוסוֹת
status constructus	סוס	סוּסֵי	סוּסַת	סוסוֹת
1 enkelvoud	סוּסִי	סוּסֵי	סוּסַתִּי	סוּסוֹתַי
	sūsī	sūsay	sūsātī	sūsōtay
2 mnl. enkelvoud	סוּסְךָ	סוּסֵיךָ	סוּסַתְךָ	סוּסוֹתֶיךָ
	sūsəkā	sūsēkā	sūsātəkā	sūsōtēkā
2 vrwl. enkelvoud	סוּסֵיךְ	סוּסֵיךְ	סוּסַתְךְ	סוּסוֹתֶיךְ
	sūsek	sūsayik	sūsātek	sūsōtayik
3 mnl. enkelvoud	סוּסוֹ	סוּסָיו	סוּסָתוֹ	סוּסוֹתָיו
	sūsō	sūsāw	sūsātō	sūsōtāw
3 vrwl.	סוּסָהּ	סוּסֵיהָ	סוּסַתָּהּ	סוּסוֹתֶיהָ

enkelvoud	sūsāh	sūsēhā	sūsātāh	sūsōtēhā
1 meervoud	סוּסָנוּ	סוּסֵנֹוּ	סוּסָתָנוּ	סוּסוֹתֵנֹוּ
	sūsenū	sūsēnū	sūsātenū	sūsōtēnū
2 mnl. meervoud	סוּסָכֶם	סוּסֵכֶם	סוּסָתְכֶם	סוּסוֹתֵכֶם
	sūsḵem	sūsēḵem	sūsātḵem	sūsōtēḵem
2 vrwl. meervoud	סוּסָכֶן	סוּסֵכֶן	סוּסָתְכֶן	סוּסוֹתֵכֶן
	sūsḵen	sūsēḵen	sūsātḵen	sūsōtēḵen
3 mnl. meervoud	סוּסָם	סוּסֵהֶם	סוּסָתָם	סוּסוֹתֵהֶם, סוּסוֹתָם
	sūsām	sūsēhem	sūsātām	sūsōtēhem
3 vrwl. meervoud	סוּסָן	סוּסֵהֶן	סוּסָתָן	סוּסוֹתֵהֶן, סוּסוֹתָן
	sūsān	sūsēhen	sūsātān	sūsōtēhen

De voornaamwoorden als lijdend voorwerp

De voornaamwoorden die als lijdend voorwerp achter werkwoordsvormen gevoegd worden zijn in principe in vorm gelijk aan de achtervoegsels bij het zelfstandige naamwoord, met één uitzondering: voor de eerste persoon enkelvoud is het achtergevoegde element niet **יְ** - maar **נִי** -.

De voornaamwoordelijke elementen vormen dus niet zozeer een probleem, wat echter wel een probleem is, is de vorm van het werkwoord wanneer er een persoonselement achtergevoegd wordt. Wanneer de werkwoordsvorm op een klinker uitgaat wordt over het algemeen het achtervoegsel zonder problemen toegevoegd, maar gaat het werkwoord op een medeklinker uit dan worden er verschillende klinkers als verbinding gebezigd, behalve waar het voornaamwoord zelf uit een klinker bestaat. Vaak is er sprake van bewaard gebleven oude klinkers, die elders afgevallen zijn. Daardoor is er geen sprake van een eenvoudig te omschrijven klanksysteem.

Afgezien van de verbindingsklanken wordt een ander probleem gevormd door de verschuiving van de klemtoon in de nieuwe eenheid gevormd door werkwoordsvorm met achtergevoegd persoonselement, hetgeen weer aanleiding is voor de verkorting van klinkers in het begin van het woord. Het voert te ver om volledige overzichten te geven en we beperken ons daarom tot wat algemene opmerkingen en losse voorbeelden.

De voornaamwoorden als lijdend voorwerp bij de voltooide tijd

Waar een bindklinker nodig is, is dit vaak een -a-. In een paar vormen komen oude uitgangen terug. In de derde persoon vrouwelijk vinden we een -t- voor de achtergevoegde elementen. Dit is vergelijkbaar met het verschil tussen status absolutus en status constructus bij vrouwelijke woorden, b.v. **סוּסָת סוּסָה**,

waar dan ook de vorm met -t- gebruikt wordt voor de persoonsaanduidingen.
Voorbeeld:

גָּנְבָהּ	zij heeft gestolen	גָּנְבָתֶם	zij heeft hen gestolen
-----------	--------------------	------------	------------------------

Zo is de oorspronkelijke uitgang -ti van de tweede persoon vrouwelijk enkelvoud voor de persoonselementen vaak bewaard:

יָלַדְתִּי	jij hebt voortgebracht	יָלַדְתָּנִי	jij hebt mij voortgebracht
------------	------------------------	--------------	----------------------------

Bij de derde persoon enkelvoud vinden we soms een bindklinker -a-, soms bij bepaalde achtervoegsels die met een klinker beginnen geen extra bindklinker.

אָהַב\אָהַב	hij bemint	אָהַבוּ	hij bemint hem
לָקַח	hij pakte	לָקַחְנִי	hij pakte mij

De voornaamwoorden als lijdend voorwerp bij de onvoltooide tijd

In de onvoltooide tijd is, waar nodig, vaak een -e- als bindklinker aan te treffen. Verder is het in deze vormen heel gebruikelijk dat de basisvorm voor het achtervoegsel verlengt wordt met een element -an-, -ən-. Deze -n- levert met een volgende -h-, bij voorbeeld van het achtervoegsel -hem, of -hū, assimilatie op tot -nn-.

יִדְרֹשׁ	hij zoekt	+ -an- + -hū	יִדְרֹשֶׁנּוּ	hij zoekt het
יִכְתֹּב	hij zal schrijven		יִכְתֹּבֶם	hij zal hen opschrijven